

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קיא.

עין משפט ג'ר מצוה

לד א מיי פ"ג מהל' ת"מ
הלכה די סגמ עשין די
טו"ע י"ד סי' רמו עש"ף
כא :

תורה אור השלם

1. לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק וירד ה'קרה והמונה ושאולו ופלו בה.
2. ויהי בכל הארץ שאול ופי שנים בה יפרתו ויגועו והשלשית יתיר בה: זכריה יג ח
3. ושובו בניכם שובבים ואם יי פי אבני בעלתי בבם וקחתי אתכם אחר מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון: ישעיהו ג יד
4. לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים: איוב כח ג
5. וקחתי אתכם לי לעם ותייתי לכם לאלוהים וידעוהם פי אני אלהיכם המוציא אתכם ממצות סבלות מצריו: והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה שמות ו ה-ו
6. ונתתי לה את כרמיה משם ואת עמק עבדו לפתח הקודש ויעגה שמה פימי ויעריה ויבנים עלתה מארץ מצרים: הושע ב ז
7. ומאז באתי אל פריעה לדבר בשמך הרע לעם ויהי והצל לא הצלת את עמי: שמות ה כ
8. קום התהלך בארץ לארבה ולרחקתה פי לך אתננה: בראשית יג ז
9. גור בארץ הזאת ואחיה עמך ואברכך פי לך ולזרעך אתה את כל ארצות הארץ והקמתי את השבעה אשר נשבעתי לאברהם אביך: בראשית כג ג
10. והיבדו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו הקים ויקרא שם הבאר עשק פי התעשקו עמו: בראשית כו כ
11. והנה פי נצב עליי ויאמר אני פי אליה אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך: בראשית כח יג
12. ויאמר פי אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה פי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגזרשם מצרים: שמות ו א
13. וימחר משה וימד את ישראל: שמות לד ח
14. ויעבר פי על פניו ויקרא פי אל רחום ורחמן ויחן ויבן חסד ואתם: שמות לד ו

ולקחתי אחד מעיר. כשציל חסיד אחד כשצירי לקח את כל העיר כולה: חוייה. רב לרב כהנא: דקא חיין רישיה. חופף ראשו ומעין בצלמו כשעה שהיה לו ללמוד תורה: לא תמצא בארץ החיים. משמע שמקללו לא תבוא לעוה"כ: נאמר. כפרשת וארל ולקחתי אתכם לי לעם ותיבז תבירה והבאתי אתכם אל הארץ: מה ביאסם לארץ שנים מס' רבוא. שלא נשמירו מס' רבוא שינאו ממצרים אלף ז' אנשים יהושע וכלו כדלמתיקן צבצא תבוא צפ' יש נוחלין (דף קכ"א). לא נגזרה גזרה לא צפחות מס' ולא ציות מס' שנה צהק נמי ששים רבוא שנמנו צמדכר לא תשוב לא פחות מנץ' שנה ויותר מס': אף יואנו ממצרים שנים מס' רבוא. שמכל ס' רבוא שהיו צמנים לא נשמיר מהס אלף שנים צלצד וחות שנים ס' רבוא עלו ולס' רבואות שינאו אחד מס' רבוא שהיו צהסן והשאר ממו כולם צשלשת ימי חפילה שלא יהיו מצרים רואין צמפלטן של ישראל: וכן לימות המשיח. שלא ישרו מכל ס' רבוא אלף ז': ועתה שמה ימי נעוריה וקום עלותה מארץ מצרים. ענייני ושפלים יהיו כימי עלותה מארץ מצרים: מעכו צננין. היו צונון אותם צמקוס לצנים: ועל דבר זה נענש משה רצנו. כשכראה שנעשה לישראל כך התמיל להתרעס ולהרהר לפני הקצ"ה אמר משה לפני הקצ"ה ומאלו צהתי: ח"ל חזל על דאציין ולא משכחיין. הפסד גדול יש על גדוליי שצנדו ואיני יכול לנלוול חסידים אחרים כמוסם שאין אמה כצברה ויחסיק ויעקז שלא הרהרו אחרי מדותי: אל שדי. שאמרתי לו אני אל שדי פרה ורבה וגו' (בראשית לה) אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים (שם ז) והייתי מצטיחו שכל איי לו ולצניו ולא אמרו מה שמוך כמו שעשית אמה: (ס' צחאלא אמרו לי מה שמך. ועכשיו הרהרת על מדותי ואמרת הכל לא הללת את עמך: לנטוע אהלנו. כמו [ויטע] אהלנו אפדנו (דניאל יל) ולשון נעטיה שייך צהאל: עתה פרה. הפעם תראה נפלאות שאני עושה להס: מה ראה. על אחיה מדה (אמת) של י"ג [מדות] ויא היה והשמחו: אמת ראה. צמדותיו שנקרה אמת ותימירל אס נתיציו כלליה אס הוא דן אותן צדין גמור ומינה והמפלל עליהם שלא יהא דן אותן לפי מעשיהם: ח"ג תניא רמ"ד אחד אפיס ראה דתניא כשעלה משה למרוס וכו' אמר לו רשעים יאבדו. ולא יהיה לך ארץ אפיס עליהם: אמר לו. הקצ"ה לא כך אמרת ארץ אפיס לצידיקים ולא לרשעים: אמר

מאי אמן א"ר הנינא * אל * מלך * נאמן * לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק אמר ר"ל למי שמושייר אפי' חוק אחד ח"ו יוחנן ללא ניהא למרייהו דאמרת להו הכי אלא אפי' לא למד אלא חוק אחד וא' (שנאמר) ויהיה בכל הארץ נאם ה' פי שנים בה יכרתו ויגועו והשלישית יותר בה אמר ר"ל שלישי של שם א"ל רבי יוחנן לא ניהא למרייהו דאמרת להו הכי אלא אפי' שלישי של נח כבי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה אמר ר"ל דברים ככתבן א"ל ר' יוחנן לא ניהא ליה למרייהו דאמרת להו הכי אלא אחד מעיר מוכה כל העיר כולה ושנים ממשפחה מוכין כל המשפחה כולה יתיב רב כהנא קמיה דרב ויתיב וקאמר דברים ככתבן א"ל רב לא ניהא ליה למרייהו דאמרת להו הכי אלא אחד מעיר מוכה כל העיר ושנים ממשפחה מוכין כל המשפחה חוייה דהוה קא חיין רישיה וסליק ויתיב קמיה דרב א"ל ולא תמצא בארץ החיים א"ל מילט קא לייטת לי א"ל קרא קאמינא לא תמצא תורה במי שמחיה עצמו עליה תניא רבי סימאי אומר נאמר ולקחתי אתכם לי לעם ונאמר והבאתי אתכם מקיש יציאתן ממצרים לביאתן לארץ מה ביאתן לארץ שנים מס' ריבוא אמר רבא וכן לימות המשיח שנא' וענתה שמה כימי נעוריה וכיום עלותה מארץ מצרים תניא אמר ר' אלעזר ברבי יוסי פעם אחת נכנסתי לאלכסנדריא של מצרים מצאתי זקן אחד ואמר לי בא ואראך מה עשו אבותי לאבותיך מהם טבעו בים מהם הרגו בחרב מהם מעכו בבנין ועל דבר זה נענש משה רבינו שנא' ומואו באתי אל פריעה לדבר בשמך הרע לעם הזה אמר לו הקב"ה חבל על דאבדין ולא משתכחין הרי כמה פעמים נגלית על אברהם יצחק ויעקב באל שדי ולא הרהרו על מדותי ולא אמרו לי מה שמך אמרתי לאברהם קום התהלך בארץ לארבה ולרחקה כי לך אתננה בקש מקום לקבור את שררה ולא מצא עד שקנה ב' מאות שקל כסף ולא הרהרו על מדותי אמרתי ליצחק גור בארץ הזאת ואחיה עמך ואברכך בקשו עבדיו מים לשתות ולא מצאו עד שעשו מריבה שנאמר ויירבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים ולא

- (א) [שבת ק"ט:] ט (ג) [ז' ז']
- (ב) [מכות ק"ה:] ד [בנין]
- (ג) [למלא:] ט [ג' ז' ז']
- (ד) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (ה) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (ו) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (ז) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (ח) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (ט) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (י) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יא) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יב) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יג) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יד) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (טו) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (טז) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יז) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יח) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (יט) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']
- (כ) [ג' ז' ז'] (ז) [ג' ז' ז']

הגהות הגר"א

[א] ג' נחל. מ. נחל.

מוסף רש"י

אל מלך נאמן. קן מעיד על צורלה שהוא אל מלך נאמן (שבת ק"ט:). במלחמת שלשים ואחד מלכים. מלכי צבאה אומות כשליש אלף (שמות יא, שמוות יא, א).

הרהר אחר מדותי אמרתי ליעקב ¹¹ הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ביקש מקום לנטוע אהלו ולא אמרו לי מה שמך ואתה אמרת לי מה שמך בתחלה ועכשיו אתה אומר לי הרהר לא הצלת את עמך ¹² עתה תראה (את) אשר אעשה לפרעה במלחמת פריעה אתה רואה ואי אתה רואה במלחמת שלשים ואחד מלכים ¹³ וימחר משה ויקור ארצה וישתחו מה ראה משה ר' הנינא בן גמלא אמר ארץ אפיס ראה ורבנן אמרי ¹⁴ אמת ראה: תניא כמ"ד ארץ אפיס ראה דתניא כשעלה משה למרוס מצאו להקב"ה שיושב וכותב ארץ אפיס אמר לפניו רבונו של עולם ארץ אפיס לצדיקים אמר לו אף לרשעים א"ל רשעים יאבדו א"ל השתא חזית מאי דמבעי לך כשהטאו ישראל אמר לו לא כך אמרת לי ארץ אפיס לצדיקים אמר